

Державна (підсумкова) атестація за освітніми програмами основної загальної освіти

Державний екзамен з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 4213

Інструкція до виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 8 завдань. На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3 години (180 хвилин).

Частина 1 складається з 7 завдань (1-7). Завдання частини 1 вимагають проведення різних видів аналізу слова, речення, тексту.

Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей № 1.

КВМ

Бланк

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д
5	2	6	1	3

7	5	2	6	1	3														
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Відповідь:

Р	А	С	К	И	Д	А	Т	Ь	И	С	П	У	Г	А	Т	Ь
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

9	Р	А	С	К	И	Д	А	Т	Ь	И	С	П	У	Г	А	Т	Ь
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Відповідь:

1	2	4
---	---	---

14	1	2	4																
----	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Завдання частини 2 виконується на основі того ж тексту, який Ви читали, працюючи над завданнями частини 1. Приступаючи до частини 2 роботи, виберіть одне з трьох запропонованих завдань (8.1, 8.2 або 8.3) і дайте письмову розгорнуту аргументовану відповідь. Це завдання виконується на бланку відповідей № 2.

Усі бланки заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої або капілярної ручки.

На екзамені дозволено користуватися орфографічним словником.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. **Записи у чернетці, а також у тексті контрольних вимірювальних матеріалів не враховуються при оцінюванні роботи.**

Бали, отримані Вами за виконані завдання, сумуються.

Намагайтеся виконати якомога більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Після завершення роботи перевірте, щоб відповідь до кожного завдання в бланках відповідей № 1 і № 2 була записана під правильним номером.

Бажаємо успіху!

Частина I

Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді у тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ № 1 праворуч від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву або цифру пишуть в окремій клітинці відповідно до наведених у бланку зразків.

1**Синтаксичний аналіз.****Прочитайте текст.**

1) Ледве світає, а ластівки вже дзьобоняць по стріхах. 2) Півні перекликаються. 3) Вертаються пастухи з кіньми. 4) Свіжий холодок і хмарки на сході віщують погідний день. 5) Стайня відчинена, худоба ще відпочиває.

Укажіть варіанти відповідей, у яких правильно визначено **граматичну основу** в одному з речень чи в одній з частин складного речення тексту. Запишіть номери відповідей.

- 1) ластівки вже дзьобоняць (речення 1)
- 2) перекликаються (речення 2)
- 3) вертаються пастухи з кіньми (речення 3)
- 4) холодок і хмарки віщують (речення 4)
- 5) ще відпочиває (речення 5)

Відповідь: _____.

2**Пунктуаційний аналіз.**

Розставте розділові знаки. Укажіть цифри, на місці яких повинні стояти коми.

Земля (1) і вода (2) і повітря (3) все послухало.

Відповідь: _____.

3**Синтаксичний аналіз.**

Замініть словосполучення «**сестра Андрія**», утворене способом керування, синонімічним словосполученням з підрядним зв'язком **узгодження**. Напишіть утворене словосполучення.

Відповідь: _____.

Орфографічний аналіз.

Укажіть варіанти відповідей, у яких подано правильне пояснення написання виділеного слова. Запишіть номери цих відповідей.

1) **ТОННО-КІЛОМЕТР** – через дефіс пишуться іменники, утворені з двох іменників без сполучних голосних.

2) **ПРЕЧУДОВИЙ** – префікс *пре-* пишеться у прикметниках.

3) **ХТОСЬ** – неозначені займенники пишуться разом.

4) **ЗУСТРІЧЧЮ** – подовжуються приголосні *д, т, з, с, ц, л, н, ж, ч, ш* у позиції між голосними звуками в орудному відмінку іменників жіночого роду III відміни перед **-ю**.

5) **КАЧЕНЯ** – подовження не відбувається в іменниках IV відміни.

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 5–8

– (1) Найбільше на світі я ціную дружбу! – вигукнула Марина.

– (2) А що ти розумієш під дружбою? – поцікавилася Світлана Леонідівна.

– (3) Дружба ... це все добре, – запинаючись і підбираючи слова, почала Марина. – (4) Друг завжди приходиться на допомогу, з ним завжди приємно говорити...

– (5) А у вас, Світлано Леонідівно, є друзі? – запитала Оля.

– (6) Є, Оленька, у мене два друга. (7) Тепер ми бачимося рідко: вони мають свої сім'ї, ніколи й зустрітись, але раніше зустрічалися часто.

– (8) І вони все для вас готові зробити? – поцікавилася Марина.

– (9) У важку хвилину вони прийдуть на допомогу, – впевнено відповіла Світлана Леонідівна.

– (10) А у звичайному житті? – захвилювалась Марина. – (11) На мою думку, друзі повинні приходити на допомогу завжди, навіть у дрібницях.

(12) Світлана Леонідівна весело засміялася.

– (13) Дорогі мої дівчатка, це ви зараз так думаєте, тому що жодних турбот у вас немає. (14) Потім, коли з'являться у вас сім'ї, турботи, особисті інтереси, а часу вільного залишатиметься дедалі менше, тоді й перевіриться ваша дружба. (15) Чи вистачить у вас прихильності один до одного, щоб хоча б у найважчу хвилину прийти на допомогу, або ви заспокоюватимете себе міркуваннями про власну зайнятість?

– (16) До речі, про дрібниці, – продовжувала Світлана Леонідівна. – (17) Розповім вам історію, як мої друзі допомогли мені в одній дрібниці. (18) Я дуже люблю читати Діккенса, але в зібранні творів, що стоїть он на тій книжковій полиці, не вистачало лише одного тома – двадцять шостого. (19) Якось я попросила друзів купити мені цей том, якщо він їм потрапить у букіністичному магазині. (20) Попросила, а через тиждень поїхала відпочивати до іншого міста. (21) Там я зайшла до одного привокзального

магазину, дивлюся: стоїть мій двадцять шостий том. (22) Сумнівів немає, він: старий, пошарпаний, обкладинка місцями пошарпана, а позолота вся облізла, але аркуші всі на місці, книга ще міцна, а ціна так просто приємна – всього три рублі. (23) Я, звичайно, тут же купила мій пошарпаний том. (24) А після повернення додому відвідав мене незабаром один мій товариш і витягує з сумки книгу. (25) «Ось я знайшов», – каже. (26) Дивлюсь, а це двадцять шостий том, новенький зовсім, золото на ньому так і сяє. (27) Звичайно, я взяла книгу, подякувала, а про власне своє придбання нічого не сказала, щоб не засмучувати друга: адже він радів, що виконав моє прохання.

(28) Тепер переді мною постала проблема: що робити з двома однаковими книгами. (29) Вирішила обміняти одну книгу, але довелося розлучитися з новим томом: старий навряд чи хтось купить у мене. (30) Проходить якийсь час, і мене відвідує мій другий друг. (31) Поговорили ми, випили чаю, а перед відходом він протягує мені пакунок у подарунок. (32) Я сказала «дякую», а що там було, не подивилася. (33) Провела гостя, повернулася до кімнати, побачила згорток, розгорнула, а там... мій новенький двадцять шостий том. (34) Саме мій, по цяточці на останній сторінці впізнала. (35) Ось як вийшло.

(За Кузнецовою В.М.)

5

Аналіз змісту тексту.

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Вкажіть номер відповіді.

1) На думку Світлани Леонідівни, друзі повинні приходити на допомогу навіть у дрібницях.

2) Марина намагалася пояснити, як вона розуміє дружбу, але так і не змогла.

3) Світлана Леонідівна вирішила обміняти подарований другом недостатній у зібранні творів Діккенса том на іншу книгу, тому що вже прочитала його.

4) Продана книга через деякий час повернулася до будинку Світлани Леонідівни.

5) Світлана Леонідівна впізнала книгу за цяткою на останній сторінці.

Відповідь: _____.

Аналіз засобів виразності.

Укажіть варіанти відповідей, у яких засобом виразності мовлення є епітет.

1) А що ти розумієш під дружбою? – поцікавилася Світлана Леонідівна.

2) Сумнівів немає, він: старий, пошарпаний, обкладинка місцями пошарпана, а позолота вся облізла, але аркуші всі на місці, книга ще міцна, а ціна так просто приємна – всього три рублі. (23) Я, звичайно, тут же купила мій пошарпаний том.

3) Яюсь я попросила друзів купити мені цей том, якщо він їм потрапить у букіністичному магазині.

4) Чи вистачить у вас прихильності один до одного, щоб хоча б у найважчу хвилину прийти на допомогу, або ви заспокоюватимете себе міркуваннями про власну зайнятість?

Відповідь: _____.

Лексичний аналіз.

У реченні 15 знайдіть слово з лексичним значенням «**приязне, доброзичливе ставлення до кого-, чого-небудь**». Випишіть це слово.

Відповідь: _____.

Не забудьте перенести всі відповіді на завдання 1-7 у бланк відповідей №1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи. Перевірте, щоб кожна відповідь була записана в рядку з номером відповідного завдання.

Частина II

Використовуючи прочитаний текст, виконайте на окремому аркуші ТІЛЬКИ ОДНЕ із завдань: 8.1, 8.2 або 8.3. Перед написанням твору запишіть номер обраного завдання: 8.1, 8.2 або 8.3.

Напишіть твір-роздум, розкриваючи зміст висловлювання сучасного лінгвіста Ніни Сергіївни Валгіної: «**Те, що в усній мові досягається за допомогою пауз і логічних наголосів, у письмовій — за допомогою розділових знаків**».

Аргументуючи свою відповідь, наведіть два приклади з прочитаного тексту. Наводячи приклади, вказуйте номери потрібних речень або застосовуйте цитування. Ви можете писати роботу в науковому або публіцистичному стилі, розкриваючи тему на лінгвістичному матеріалі.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за поданим текстом), не оцінюється. Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів. Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.

8.2

Напишіть твір-роздум. Поясніть, як Ви розумієте зміст фрази з тексту: **«На мою думку, друзі повинні приходити на допомогу завжди, навіть у дрібницях»**.

Наводячи приклади, вкажіть номери потрібних речень або застосуйте цитування.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

8.3

Як Ви розумієте значення словосполучення **ДРУЖБА**? Сформулюйте і прокоментуйте подане Вами визначення. Напишіть твір-роздум на тему **«Кого можна назвати справжнім другом?»**, взявши за тезу подане Вами визначення.

Аргументуючи свою тезу, наведіть 2 приклади-аргументи, що підтверджують Ваші міркування: один приклад-аргумент наведіть з прочитаного тексту, а другий – з Вашого життєвого досвіду.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

Перевірте, щоб кожна відповідь була записана поруч з номером відповідного завдання.